บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ข้อมูลในการวิจัย

ข้อมูลในการวิจัยนี้เป็นข้อมูลของการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสนทนารูปแบบหนึ่ง เป็นการสัมภาษณ์ในรายการ เนชั่น นิวส์ ทอล์ค รายการนี้เป็นรายการสัมภาษณ์สดทางโทรทัศน์ โดยผู้สัมภาษณ์(IR)จะไม่มีบทมาก่อน และผู้ให้สัมภาษณ์(IE)ก็จะไม่รู้คำถามมาก่อนเช่นกัน (เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป: 2539) ดังนั้นจึงมีความเป็นธรรมชาติคล้ายคลึงกับการสนทนาในชีวิตประจำวัน

กรณีที่นำมาศึกษาทั้งหมดมี 4 กรณี เป็นการสนทนาระหว่างผู้ร่วมสนทนาเพศชาย 2 คน โดยคนหนึ่งมีบทบาทเป็นผู้สัมภาษณ์(IR) และอีกคนหนึ่งมีบทบาทเป็นผู้ให้สัมภาษณ์(IE) ในทุกกรณีจะมีผู้สัมภาษณ์(IR)คนเดียวกัน คือ คุณสุทธิชัย หยุ่น ซึ่งเป็นบรรณาธิการอำนวยการเครือเนชั่น และทำงานด้านสื่อมวลชนมากว่า 30 ปี การศึกษานี้เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการหยุดในการจัดผลัดการสนทนาระหว่างคุณสุทธิชัย หยุ่น กับผู้ร่วมสนทนาแต่ละคน ว่าจะเหมือนหรือแตกต่างกัน ในการศึกษาข้อมูลทุกกรณีจะศึกษาเฉพาะช่วงที่ 1 ของรายการ คือ ตั้งแต่เริ่มสัมภาษณ์จนถึงการโฆษณาครั้งแรก กรณีที่นำมาศึกษาอาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภทตามวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ โดยในแต่ละประเภทจะมีกรณีศึกษา 2 กรณี คือ

1) <u>การสัมภาษณ์ความคิดเห็น</u>

(1) กรณีที่ 1 การสนทนาระหว่างคุณสุทธิชัย หยุ่นกับคุณอัมมาร สยามวาลา

หัวข้อเรื่อง วิกฤติเศรษฐกิจไทย

ความยาว 15 นาที

การสนทนานี้คุณสุทธิชัยจะซักถามความเห็นของคุณอัมมารซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียง ประจำสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) เกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาเศรษฐกิจไทยที่กำลังประสบอยู่ในขณะนั้น

(2)กรณีที่ 2 การสนทนาระหว่างคุณสุทธิชัย หยุ่นกับคุณธีรยุทธ บุญมี

หัวข้อเรื่อง ธรรมรัฐ

ความยาว 18 นาที

การสนทนานี้คุณสุทธิชัยจะซักถามคุณธีรยุทธซึ่งเคยเป็นผู้นำนักศึกษาในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำคณะสังคมวิทยา และมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เกี่ยวกับแนวคิดเรื่อง ' ธรรมรัฐ ' ที่คุณธีรยุทธเสนอว่าจะเป็นวิธีการแก้ไขและเปลี่ยน

แปลงสังคมครั้งใหม่ ซึ่งแนวคิดนี้จะสอดคล้องกับแนวทางฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ทางIMFเสนอไว้ การซักถามจะเกี่ยวกับว่า ธรรมรัฐคืออะไร เกี่ยวข้องกับชาวบ้านคนธรรมดาอย่างไร และความคิดนี้จะเปลี่ยนสังคมครั้งใหม่อย่างไร ความคิดนี้จะเอาไปปฏิบัติได้อย่างไร

2) <u>การสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์</u>

(1) กรณีที่ 3 การสนทนาระหว่างคุณสุทธิชัย หยุ่นกับคุณประวัติ ถนัดค้า

หัวข้อเรื่อง เงิน 5 ล้านบาท

ความยาว 15 นาที

การสนทนานี้คุณสุทธิชัยจะซักถามคุณประวัติซึ่งเป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับคุณประวัติเมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา เนื่องจากมีคนนำเงิน 5 ล้านบาทมาให้ไว้ที่บ้านของคุณประวัติ แล้วมีการส่งต่อเงินนี้ไปที่ทำเนียบรัฐบาล ทำให้เกิดเป็นข่าวฮือฮาขึ้นมา การซักถามจะเกี่ยวกับข้อมูลว่า เหตุการณ์ในวันนั้นเกิดขึ้นอย่างไร เงินที่นำมาให้นั้นเป็นของใคร และคุณประวัตินำมาให้นายกรัฐมนตรีเพื่อวัตถุประสงค์อะไร

(2) กรณีที่ 4 การสนทนาระหว่างคุณสุทธิชัย หยุ่นกับพ.ต.อ. บำรุงฤทธิ์ มหารักขกะ

หัวข้อเรื่อง การสอบสวนคดีฆาตกรรมนักศึกษาแพทย์

ความยาว 17 นาที

การสนทนานี้คุณสุทธิชัยจะซักถามพ.ต.อ.บำรุงฤทธิ์ซึ่งเป็นผกก.สน.พญาไทเกี่ยวกับคดีฆาตกรรมโหดนักศึกษาแพทย์ ซึ่งเป็นคดีที่มีความคลุมเครือมากก่อนที่ทางตำรวจ ซึ่งมี พ.ต.อ. บำรุงฤทธิ์ผู้รับผิดชอบคดีจะสรุปคดี เพราะผู้ต้องหาไม่ให้การตามความเป็นจริงหลายครั้ง ทำให้ทางตำรวจต้องทำงานหนักมากก่อนจะสรุปคดี การซักถามจะเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสอบสวนผู้ต้องหาของตำรวจ เช่น อะไรคือกุญแจสำคัญในการตั้งข้อหากับนายเสริม สาครราษฎร์ อะไรทำให้ตำรวจไขว้เขวถึง 2 ครั้ง อะไรทำให้ตำรวจเชื่อมั่นได้ว่าสำนวนที่สรุปไปแล้วถูกต้อง

ข้อมูลที่นำมาศึกษาจะเก็บบันทึกไว้ในรูปวิดีโอทัศน์ และแถบบันทึกเสียง เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.1 การวิเคราะห์หาหน่วยย่อยในปริจเฉทจากการหยุด

ผู้วิจัยวิเคราะห์หาหน่วยในปริจเฉทโดยใช้การฟังเป็นเกณฑ์ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) นำข้อมูลการสนทนาที่อยู่ในรูปแถบบันทึกเสียงมาฟังเพื่อถ่ายถอดเป็นตัวอักษร สิ่งที่ได้รับการบันทึกคือเสียงต่างๆของผู้ร่วมสนทนาแต่ละคน เช่น คำพูด เสียงหัวเราะ และเสียงกระแอม โดยในการถ่ายถอดเสียงครั้งแรกนี้จะจดบันทึกเป็นข้อความต่อเนื่องไม่มีการเว้นวรรค
2) วิเคราะห์หาหน่วยย่อยทางปริจเฉทจากการหยุด โดยการฟังการสนทนาอีกครั้งหนึ่งว่ามีการหยุดที่ใดในคำพูดนี้ ก็จะทำเครื่องหมายขีดคั่น(/) ณ ตำแหน่งหยุดใน 1)
3) จัดข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 2) ให้สะดวกกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงกลสัทศาสตร์การวิเคราะห์การจัดผลัดในการสนทนาและการวิเคราะห์บทบาทของผู้ร่วมสนทนาในขั้นตอนต่อไป โดยจะทำเป็นตารางดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้พูดภาษณ์	ผู้ให้สัมภาษณ์	ระยะเวลาการหยุด(ms)	การจัดผลัด	บทบาท
แต่ว่าอยู่ในกลุ่มคนที่				
ทำไม่ที่มีคนกฎหมายอยู่ขณะนี้แหละ				
	ครับมันก็มีกลุ่มเดียวที่เน			
	เช่อทำถึงมีกรณีที่จะต้องดำเนินการตามระเบียบกฎหมายอยู่			

ภาพที่ 3.1 ตัวอย่างตารางที่ได้จากการวิเคราะห์หาหน่วยย่อยในปริจเฉทจากการหยุด[1]

ผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้จะทำให้คำพูดของผู้ร่วมสนทนาถูกแบ่งออกเป็นส่วนๆ ซึ่งทางสัทศาสตร์เรียกว่า 'หน่วยระหว่างการหยุด' (Pause Defined Unit - PDU) ซึ่งในงานวิจัยนี้จะถือว่าหน่วยระหว่างการหยุดนี้จะเทียบเท่ากับหน่วยที่แนวคิดCAเรียกว่า 'หน่วยย่อยในผลัด' (Turn Construction Unit - TCU) ซึ่งจะมีการหยุด(pause)หรือจุดพึงเปลี่ยนผลัด(Transition Relevance Place - TRP) เชื่อมต่อหน่วยระหว่างการหยุดหรือหน่วยย่อยในผลัดเข้าด้วยกัน

จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้พบการหยุดที่เกิดระหว่างหน่วยย่อยในปริจเฉททั้งระหว่างหน่วยย่อยของผู้พูดคนเดียวและระหว่างหน่วยย่อยในปริจเฉทของผู้พูด 2 คน จำนวนทั้งหมด 2910 ครั้ง โดยเป็นกรณีศึกษาที่ 1 จำนวน 623 ครั้ง กรณีศึกษาที่ 2 จำนวน 789 ครั้ง กรณีศึกษาที่ 3 จำนวน 658 ครั้ง และกรณีศึกษาที่ 4 จำนวน 840 ครั้ง นอกจากนี้ยังพบกรณีที่หน่อยย่อยใน

---

[1] ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ก

ปริจเฉทถูกแบ่งออกจากกันด้วยการเป็นการพูดของผู้พูด 2 คนโดยไม่เกิดการหยุดอีกด้วย คือ เป็นกรณีที่เกิดการพูดซ้อนกัน ซึ่งมีจำนวนถึง 208 ครั้ง

3.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงกลสัทศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงกลสัทศาสตร์ ผู้วิจัยจะวัดระยะเวลาของการหยุด โดยใช้โปรแกรม Multi-Speech (MS) Model 3700 ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปทำงานภายใต้ระบบวินโดว์ (Windows) การวิเคราะห์จะใช้ชุดคำสั่ง(a macro program)[1] ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขึ้นให้คอมพิวเตอร์วิเคราะห์ ความถี่มูลฐาน (fundamental frequency: fo) และความเข้ม (intensity) ของเสียงโดยอัตโนมัติ เนื่องจากในการวิเคราะห์ระยะเวลาการหยุดควรจะพิจารณาทั้ง รูปคลื่น (wave form) ความถี่มูลฐาน และความเข้มของเสียง ร่วมกับการฟังเสียง การวิเคราะห์มีขั้นตอนดังนี้

1) การวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานจะกำหนดให้มีการวิเคราะห์อยู่ในช่วง 50-250 เฮิร์ต เพื่อให้ครอบคลุมความถี่มูลฐานของเสียงผู้ชายที่จะอยู่ในช่วง 80-200 เฮิร์ต (Ladefoged,1975: 163) และการวิเคราะห์ความเข้มของเสียงกำหนดการวิเคราะห์ค่าความเข้มที่ 0-80 เดซิเบล เนื่องจากความเข้มเสียงในการสนทนาจะมีค่าอยู่ประมาณ65-75เดซิเบล (Tiffany and Carrell, 1987: 163) และค่าความเข้มที่ต่ำนั้นจะใช้ในการวิเคราะห์หาช่วงความเงียบเชิงกล
2) เสียงของข้อมูลแต่ละกรณีจะถูกบันทึกเป็นไฟล์ในคอมพิวเตอร์ โดยเก็บคำพูดเป็นข้อมูลของรูปคลื่นทีละช่วง แล้วใช้คำสั่งให้แสดงผลความถี่มูลฐานและความเข้มของเสียง หลังจากนั้นผู้วิจัยจะฟังเสียงจากคอมพิวเตอร์เทียบกับบทที่ได้จากการวิเคราะห์ตำแหน่งทางปริจเฉทของการหยุด เพื่อหาตำแหน่งของการหยุด แล้วทำเครื่องหมายไว้
3) ใช้คำสั่งขยายภาพเฉพาะช่วงคลื่นที่มีเครื่องหมายแสดงตำแหน่งการหยุดไว้ เพื่อวัดค่าระยะเวลาของการหยุด โดยหาจุดเริ่มต้นและจุดจบของการหยุด โดยพิจารณาจากรูปคลื่น ความถี่มูลฐาน และความเข้มของเสียงประกอบกันการฟัง กล่าวคือ จุดเริ่มต้นจะอยู่ประมาณหลังจากก้อนคลื่นสุดท้ายของหน่วยระหว่างการหยุด และเป็นตำแหน่งที่เส้นกราฟค่าความถี่มูลฐานและความเข้มของเสียงลดต่ำลงมาอยู่ที่เส้นฐาน(base line) ซึ่งจะไม่ใช่ที่เส้นฐาน 0 เฮิร์ต และ 0 เดซิเบล ดังเช่นที่ Butcher (1981) ได้กล่าวไว้ เนื่องจากในสถานการณ์การสนทนามีเสียงภายนอกแทรกเข้ามาด้วย เช่น เสียงแอร์ เสียงลม เป็นต้น แต่จะสังเกตได้ว่าเป็นช่วงระยะเวลาที่ค่าความถี่มูลฐานและความเข้มของเสียงลดต่ำลงกว่าปกติเวลาพูด อีกทั้งเมื่อฟังจะไม่มีเสียงของหน่วยระหว่างการหยุดก่อนหน้าแทรกเข้ามา และเมื่อฟังเสียงของหน่วยระหว่างการ

---

[1] ดูรายละเอียดชุดคำสั่งได้ที่ภาคผนวก ค

หยุดก่อนหน้านั้นก็จะพบว่ามีเสียงครบสมบูรณ์ทั้งหน่วย ส่วนตำแหน่งที่เป็นจุดจบของการหยุด คือ ตำแหน่งก่อนเริ่มต้นก้อนคลื่นแรกของหน่วยระหว่างการหยุดที่อยู่หลังการหยุดนั้น และเป็นตำแหน่งที่เส้นกราฟที่แสดงค่าความถี่มูลฐานและความเข้มของเสียงเริ่มสูงขึ้นจากเส้นฐาน อีกทั้งเมื่อฟังจะไม่มีเสียงของหน่วยระหว่างการหยุดหลังจากการหยุดนั้นแทรกเข้ามา และเมื่อฟังเสียงของหน่วยระหว่างการหยุดหลังจากการหยุดนั้นจะพบว่ามีเสียงที่ครบสมบูรณ์ตามข้อความที่พูดทั้งหน่วย ดังภาพต่อไปนี้

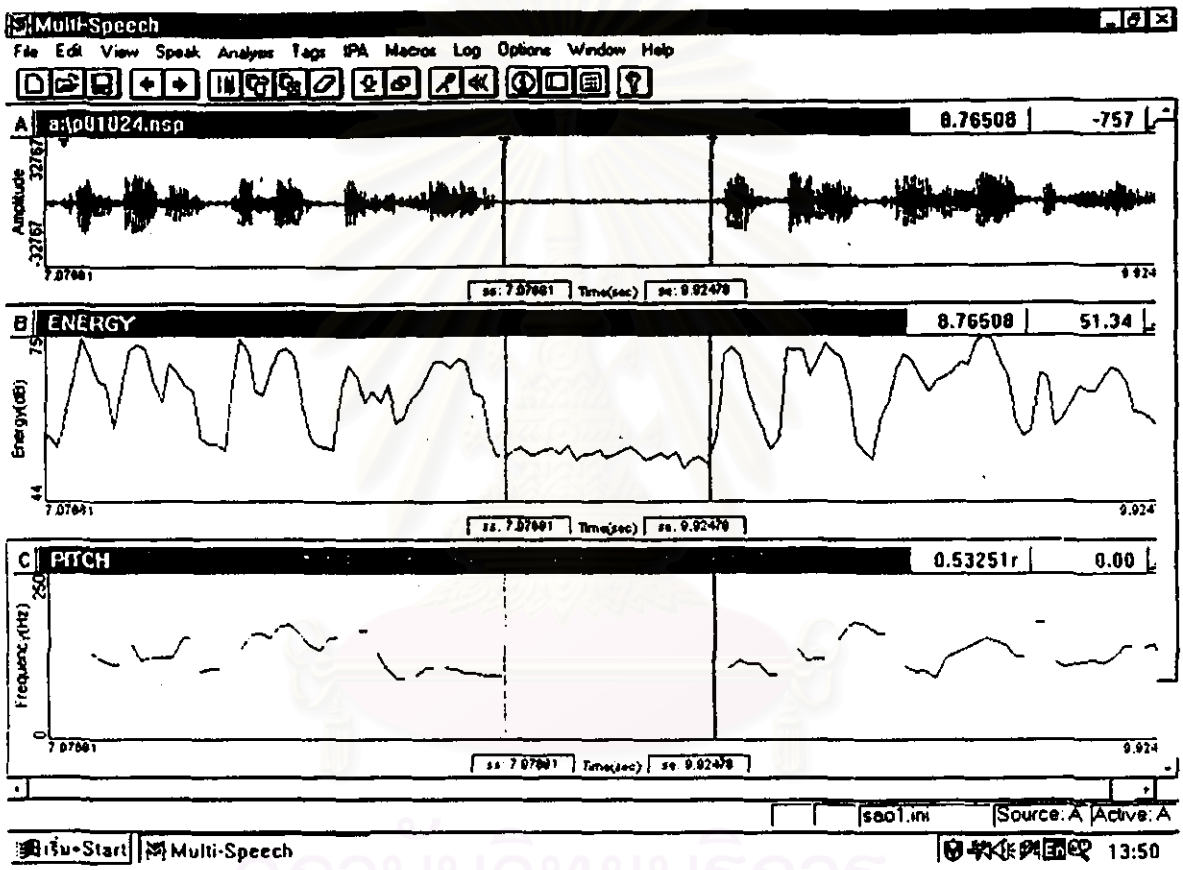

ภาพที่ 3.2 ตัวอย่างการวิเคราะห์ค่าความเงียบเชิงกล โดยใช้โปรแกรม Multi-Speech

4) เมื่อได้จุดเริ่มต้นและจุดจบของการหยุดแล้วก็จะทำเครื่องหมายแสดงช่วงการหยุดไว้ และจดบันทึกค่าระยะเวลาของช่วงการหยุดนั้นลงในตารางที่ได้จากการวิเคราะห์หาหน่วยย่อยในปริจเฉท ขั้นตอนที่ 3) ถ้าตำแหน่งการหยุดใดที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยการฟังไม่มีความเงียบเชิงกลสัทศาสตร์ก็จะบันทึกไว้ตามกรณีนั้นๆ เช่น มีค่าระยะเวลาเป็น 0 มิลลิวินาที หรือ มีการพูดซ้อนกัน ([ ]) เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้สัมภาษณ์	ผู้ให้สัมภาษณ์	ระยะเวลาการหยุด(ms)	การจัดผลัด	บทบาท
ครับ	ก็เป็นอยู่เราเรายังไม่ได้	0		
อะไรทำให้เค้าสงสาร		[ ]		
	เอ่อที่เค้าสงสารเค้าสงสารกับทาง	731.7		

ภาพที่ 3.3 ตัวอย่างการบันทึกค่าระยะเวลาการหยุดจากการวิเคราะห์เชิงกลสัทศาสตร์[1]

5) บันทึกเฉพาะข้อมูลรูปคลื่นเก็บไว้เป็นไฟล์ในแผ่นดิสเกต เพื่อความสะดวกในการตรวจทานและการนำไปใช้ในงานอื่นๆต่อไป

จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้พบการหยุดที่มีช่วงเงียบเชิงกลสัทศาสตร์จำนวน 2304 ครั้ง และการหยุดที่ไม่มีช่วงเงียบเชิงกลสัทศาสตร์ทั้งหมด 606 ครั้ง จากจำนวนการหยุดที่ได้ยินทั้งหมด 2910 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 79 และร้อยละ 21 ของจำนวนการหยุดที่ได้ยินทั้งหมด ตามลำดับ แต่ทั้งนี้พบว่ามีการหยุดที่มีช่วงเงียบเชิงกลสัทศาสตร์จำนวน 10 ครั้งเกิดในช่วงที่มีการเริ่มพูดพร้อมกันของผู้ร่วมสนทนา 2 คน ดังตัวอย่างที่จะแสดงต่อไป

เครื่องหมายที่ใช้ในตัวอย่างบทสนทนาในงานวิจัยนี้มีความหมายดังนี้

1. การเว้นวรรค แสดง การหยุดจากการวิเคราะห์เชิงโสตสัทศาสตร์
2. วงเล็บ [ ] แสดง การพูดซ้อนกัน
3. เส้นโยงสายฟ้า Z แสดง การชิงผลัด
4. เสมอภาค = แสดง การพูดในผลัดที่ต่อเนื่องกันของผู้พูดคนเดียว แต่เนื่องจากเนื้อที่ของกระดาษมีจำกัด จึงต้องเขียนแยกบรรทัดหรือขึ้นบรรทัดใหม่
5. วงเล็บ ( ) ข้อความในวงเล็บแสดงกริยาอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้ร่วมสนทนา เช่น กระแอม ไอ

<u>ตัวอย่าง</u>

สุทธิชัย: เรามีสิทธิจะคิดว่าเรา แย่ขนาดนั้นรึเปล่า

อัมมาร: เอ่อ ผมคิดว่าเรายังพอที่จะกู้สถานการณ์=

=ได้ ┌<u>ถ้า</u>

สุทธิชัย: └<u>หมายความว่าตอนนี้เราใกล้</u> เข้าไป

และการหยุดที่มีช่วงเงียบเชิงกลสัทศาสตร์จำนวน 5 ครั้ง เกิดในช่วงที่มีการไอหรือกระแอมของผู้ร่วมสนทนา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

---

[1] ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ก

ตัวอย่าง

สุทธิชัย: ครับ แต่ว่ามันหนีไม่พ้นหละว่า ถ้าเป็นสินบนหรือว่าคนที่ คุณประวัติสงสัยว่า =

ประวัติ: ครับ

สุทธิชัย:= เป็นคนเอามาให้เกี่ยวข้องกับเรื่อง การทำผิดกฎหมายเรื่องป่าเนี่ย มันก็ต้องเกี่ยว=

=กับราชการเกี่ยวกับหน้าที่งานการ

ประวัติ: (กระแอม) ก็แค่สันนิษฐานนะครับ...

ซึ่งข้อมูลจำนวน 15 ครั้งนี้ผู้วิจัยจะตัดทิ้งไม่นำมาศึกษาความสัมพันธ์กับการจัดผลัด เพราะแบบที่เกิดการพูดพร้อมกันนั้นจะมีปัญหาในการกำหนดว่าการหยุดนี้เป็นการจัดผลัดแบบใดและเป็นของผู้ร่วมสนทนาคนใด แต่จะสังเกตได้ว่าจะเกิดหลังหน่วยย่อยในผลัดที่เป็นประโยคที่สมบูรณ์ ส่วนแบบที่มีการไอหรือกระแอมจะเป็นเสียงแทรกช่วงเงียบจึงจะไม่ศึกษา ระยะเวลาการหยุดทั้ง 2 แบบนี้จะแสดงไว้ในภาคผนวก โดยใส่ระยะเวลาการหยุดไว้ในเครื่องหมาย [ ]

3.2.3 การวิเคราะห์การจัดผลัดในการสนทนา

การวิเคราะห์การจัดผลัดในการสนทนาจะใช้แนวคิดการวิเคราะห์การสนทนา(CA) คือ เป็นการทำงานแบบ 'อุปนัย' (inductive) กล่าวคือ เริ่มต้นจากตัวข้อมูล ผู้วิจัยจะดูวิดีทัศน์ข้อมูลการสนทนาหลายๆครั้งเพื่อสังเกตว่าการจัดผลัดในการสนทนานี้มีแบบใดบ้าง แล้วจึงตัดสินว่า ณ ตำแหน่งการหยุดหนึ่งๆนั้นมีการจัดผลัดแบบใด โดยพิจารณาจากสัญญาณบ่งชี้การจัดผลัด ดังนี้

1) สัญญาณบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับตัวบทสนทนา ได้แก่ สัญญาณบ่งชี้ทางวากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ และการอ้างอิงกับปริบทของปริจเฉท
2) สัญญาณบ่งชี้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับตัวบทสนทนา ได้แก่ อวัจนภาษาเหนือคำพูด (paralinguistic cue) เช่น ทำนองเสียง การเน้นหนักของเสียง กิริยาท่าทาง การเคลื่อนไหวร่างกาย สีหน้า การสบตา และ การใช้คำพูดที่เป็นสัญนิยมของสังคม

จากการสังเกตการจัดผลัดของข้อมูลในงานวิจัยนี้ โดยมองในแง่มุมของคนดูเหตุการณ์ สามารถจำแนกการจัดผลัดได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. . การจัดผลัดที่เกิดขึ้นภายในผลัดการพูดของผู้พูดคนเดียว หรือที่ในงานวิจัยนี้เรียกว่า 'การครองผลัด' คือ กระบวนการที่ผู้ร่วมสนทนาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งดำเนินบทบาทการเป็นผู้พูดอย่างต่อเนื่องจากหน่วยย่อยในผลัดหนึ่งไปสู่อีกหน่วยย่อยในผลัดหนึ่ง แม้จะมีช่วงที่สามารถเปลี่ยนผลัดได้ หรือ จุดพึงเปลี่ยนผลัดแล้วก็ตาม เนื่องจากผู้พูดยังมีสิ่งที่ต้องการพูดต่อไป โดยสัญญาณบ่งชี้ที่แสดงการครองผลัดได้แก่

(1) สัญญาณบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับตัวบทสนทนา อันได้แก่ สัญญาณบ่งชี้ทางวากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ และการอ้างอิงกับปริบทของปริจเฉทที่แสดงการครองผลัด ได้แก่ ความไม่สมบูรณ์ของหน่วยความ คือความไม่สมบูรณ์ทั้งในแง่ วากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ และการอ้างอิงกับ ปริบทของปริจเฉท เช่น

<u>ตัวอย่างที่1</u>

สุทธิชัย : ท่านรองประวัติใช้เงิน 5 ล้านเนี่ย$_{(1)}$จนถึงวันนี้คิดออกรึยังว่า$_{(2)}$ใครเป็นคนให้มา$_{(3)}$

ประวัติ : เอ่อ$_{(4)}$=

=ผมคิดว่า $_{(5)}$ ตอนนี้สังคมก็เริ่ม $_{(6)}$ จะจับทางถูกแล้วนะครับ...

จากตัวอย่างนี้ หน่วยระหว่างการหยุดที่ (1) และ (2) ในการพูดของคุณสุทธิชัย และหน่วยระหว่างการหยุดที่ (4) (5) และ (6) ในการพูดของคุณประวัติ เป็นหน่วยความที่ไม่สมบูรณ์ จึงทำให้เกิดการครองผลัดอย่างต่อเนื่อง

(2) สัญญาณบ่งชี้ทางสัทศาสตร์ที่แสดงการครองผลัด ได้แก่ ลักษณะทำนองเสียงคงระดับ คือ ลักษณะทำนองเสียงของหน่วยย่อยในผลัดที่ผู้วิจัยได้ยินว่ามีการใช้ทำนองเสียงคงระดับ ในหน่วยที่ (1) (2) (4) (5) และ (6) คือไม่มีการขึ้นลงของทำนองเสียง

(3) สัญญาณบ่งชี้ที่ใช้คำพูดที่เป็นสัญนิยมของสังคมที่แสดงการครองผลัด ได้แก่ การใช้คำเติมช่วงเงียบ คือ การที่ผู้พูดใช้ลักษณะเสียงบางประการ เช่น 'เอ่อ' 'นะฮะ' เพื่อเป็นสัญญาณแสดงการจองผลัดไว้ในขณะที่ยังต้องการใช้ความคิด เช่น ตำแหน่ง (4)ในตัวอย่างที่ 1ที่คุณประวัติใช้คำเติมช่วงเงียบ 'เอ่อ' เพื่อแสดงการครองผลัดก่อนที่จะเริ่มพูด

<u>ตัวอย่างที่ 2</u>

ธีรยุทธ : ...นั่นคือกระบวนการที่สังคมจะมา อ่าถกเถียง $_{(1)}$ นะฮะ $_{(2)}$ สาธารณะต้องมา=

สุทธิชัย : ยื้อ

ธีรยุทธ := ถกเถียงมาพูดกันว่า เอ๊ะปัญหามันเป็นยังไง...

จาก ตัวอย่างที่ 2 ตำแหน่ง(1)และ(2)เป็นการหยุดที่แสดงการครองผลัดเนื่องจากผู้พูดใช้คำเติมช่วงเงียบ 'นะฮะ'

<u>ตัวอย่างที่ 3</u>

อัมมาร : ...อ่าแล้วเรากำลังเสียประมาณ หนึ่งพันล้านเหรียญ ทุกเดือน ทุกเดือนนะฮะ $_{(1)}$ =

สุทธิชัย: อือ ครับ

อัมมาร:=เอ่อ $_{(2)}$ นอกจากนี้แล้ว ไอ้หนี้สินหกหมื่นเจ็ดหมื่นล้านเหรียญเนี่ยนะ

สุทธิชัย: $_{(3)}$ก็เอกชนอีก...

จากตัวอย่างที่ 3 การหยุด (1) และ (2) แสดงการครองผลัด เนื่องจากคุณอัมมารใช้คำเติมช่วงเงียบ 'เอ่อ' จองผลัดไว้แม้ว่าหน่วยย่อยในผลัดก่อนหน้านี้จะเป็นหน่วยความที่สมบูรณ์แล้ว

(4) สัญญาณบ่งชี้ทางอากัปกริยาที่แสดงการครองผลัด เช่น การไม่สบตาคู่สนทนาเพื่อแสดงว่ายังต้องการพูดต่ออยู่

2. การจัดผลัดที่เกิดขึ้นระหว่างผลัดการพูดของผู้พูด 2 คน ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภทย่อย คือ

2.1 การเปลี่ยนผลัดแบบมีการชิงผลัด หรือที่ในงานวิจัยนี้จะเรียกสั้นๆว่า 'การชิงผลัด' คือ กระบวนการที่ผู้ร่วมสนทนาที่ยังไม่มีสิทธิ์ในการพูดต้องการพูด จึงพูดขึ้นมาในขณะที่ผู้พูดคนก่อนหน้ายังคงแสดงสัญญาณว่าต้องการครองผลัดการพูดอยู่ ในการตัดสินการชิงผลัดผู้วิจัยจะพิจารณาจากสัญญาณบ่งชี้ที่ผู้พูดคนก่อนหน้าแสดงว่ายังต้องการครองผลัดอยู่ ซึ่งเป็นสัญญาณแบบเดียวกับที่ได้กล่าวไปแล้วในเรื่องของการครองผลัด เพียงแต่กรณีนี้จะเกิดระหว่างผลัดการพูดของผู้ร่วมสนทนา 2 คน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

<u>ตัวอย่างที่ 4</u>

บำรุงฤทธิ์: ...เค้าก็รับว่าฆ่า อะแล้วเค้าก็(1)

สุทธิชัย : อือ แต่ตอนแรกปฏิเสธก่อน ตอนแรก...

จากตัวอย่างที่ 4 ตำแหน่ง(1)จะแสดงการเข้าชิงผลัดของคุณสุทธิชัยในช่วงการหยุดที่ยังไม่จบความของพ.ต.อ.บำรุงฤทธิ์

2.2 การเปลี่ยนผลัดแบบราบรื่น คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนผลัดการพูดระหว่างผู้ร่วมสนทนา 2 คน โดยผู้ร่วมสนทนาคนหนึ่งส่งผลัดให้คู่สนทนาของตน และผู้รับผลัดนั้นก็จะเข้ารับบทบาทการเป็นผู้พูดแทนผู้ร่วมสนทนาคนก่อนหน้าซึ่งแสดงสัญญาณว่าพูดจบแล้ว และไม่ต้องการพูดต่อไปอีก การหยุดในช่วงนี้เป็นการหยุดร่วมระหว่างผู้ส่งผลัดและผู้รับผลัด คือ ผู้ส่งผลัดจะหยุดเมื่อต้องการส่งผลัด โดยอาจเกิดร่วมกับสัญญาณแสดงการส่งผลัดบางประการ และเมื่อผู้รับผลัดรับรู้ว่าผู้ส่งต้องการส่งผลัด และผู้รับผลัดพร้อมจะเข้ารับผลัด ผู้รับผลัดก็จะเข้ารับผลัด ดังนั้นระยะเวลาการหยุดที่เกิดขึ้นก่อนการเข้ารับผลัดของผู้รับนี้จะขึ้นกับการตีความของผู้รับเกี่ยวกับการจัดผลัดในขณะนั้น รวมทั้งความพร้อมในการเข้ารับผลัดของผู้รับ สัญญาณบ่งชี้ที่แสดงการส่งผลัดได้แก่

(1) สัญญาณบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับตัวบทสนทนา อันได้แก่ สัญญาณบ่งชี้ทางวากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ และการอ้างอิงกับปริบทของปริจเฉทที่แสดงการส่งผลัด ได้แก่ ความสมบูรณ์ของเนื้อความ คือ ความสมบูรณ์ของผลัดในแง่ วากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ หรือการอ้างอิงถึงปริบทของปริจเฉท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

<u>ตัวอย่างที่ 5</u>

สุทธิชัย: ...เราเลวร้ายถึงขนาดที่ ต้องห่วงพะวงหน้าพะวงหลังแล้วก็บอกว่า ไม่ไหวแล้วจริง=

=รีเปล่า$_{(1)}$

อัมมาร: อื มัน ถ้าถาม นักธุรกิจขณะนี้ทุกคนก็ต้องบอกว่าจริง นะยะมันเป็น=

สุทธิชัย: ครับ

อัมมาร:=ข้อเท็จจริงที่ ทุกคนกำลังประสบ

สุทธิชัย: แต่มันลงมาถึงระดับ กลางระดับล่าง พ่อค้าแม่ค้า...

จากตัวอย่างที่ 5 การหยุดที่ตำแหน่ง (1) เป็นตำแหน่ง ที่มีการเปลี่ยนผลัดการพูดระหว่างผู้ร่วมสนทนา โดยหน่วยย่อยในผลัดก่อนหน้าตำแหน่งนี้เป็นหน่วยความที่สมบูรณ์ เนื่องจากจบด้วยการถาม

(2) สัญญาณบ่งชี้ทางศัทศาสตร์ที่แสดงการส่งผลัด ได้แก่ ลักษณะทำนองเสียงตก ดังที่ Luksaneeyanawin (1983) ได้กล่าวไว้ว่า ความหมายของทำนองเสียงที่เป็นสากล คือ ทำนองเสียงตกจะแสดงการจบความ ในขณะที่ทำนองเสียงขึ้นจะแสดงว่ายังไม่จบความ

(3) สัญญาณบ่งชี้ทางด้านกิริยาท่าทาง และ การเคลื่อนไหวร่างกายที่แสดงการส่งผลัด ได้แก่ ท่าจบของมือ การเอนตัวลงพิงเก้าอี้ เป็นต้น

2.3 การเปลี่ยนผลัดแบบไม่ราบรื่น คือ กระบวนการเปลี่ยนผลัดที่น่าจะเกิดขึ้นระหว่างผู้พูด 2 คน เนื่องจากผู้ร่วมสนทนาซึ่งมีบทบาทเป็นผู้พูดแสดงสัญญาณการส่งผลัดดังที่กล่าวไว้ในเรื่องการเปลี่ยนผลัดแบบราบรื่น เพื่อบอกแก่ผู้ร่วมสนทนาคนอื่นว่าตนไม่ต้องการพูดต่อแล้ว แต่การเปลี่ยนผลัดระหว่างผู้ร่วมสนทนาไม่เกิดขึ้นจริงเพราะผู้ร่วมสนทนาที่ได้รับการส่งผลัดให้นั้นไม่เข้ารับบทบาทการเป็นผู้พูด ดังนั้นผู้พูดคนเดิมจึงเข้ามารับผลัดการพูดอีกครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6

อัมมาร: ...คนต้องเชื่อ เชื่อว่า ยะเอ็กซ์เปอร์เซนต์แล้ว ก็เอ็กเปอร์เซนต์ไม่มีอีก $_{(1)}$ =

สุทธิชัย: เชื่อว่าทำครั้งเดียวจบ

อัมมาร:= นะยะ แต่ถ้าเผื่อว่าลด เมื่อ ตัวเองไม่มีอะไรเลย เหลืออยู่ คนไม่เชื่อ

สุทธิชัย: อือ

จากตัวอย่างที่ 6 การหยุดตำแหน่ง(1)เป็นการหยุดหลังจากที่คุณอัมมารแสดงการส่งผลัดแล้ว แต่คุณสุทธิชัยไม่เข้ารับผลัด ดังนั้นคุณอัมมารจึงเข้ารับผลัดอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อตัดสินประเภทของการจัดผลัด ณ ตำแหน่งการหยุดหนึ่งๆได้แล้วจะบันทึกผลลงในตาราง โดยใช้สัญลักษณ์หมายเลขแทนการจัดผลัดประเภทต่างๆ คือ

หมายเลข 1 หมายถึง การครองผลัด

หมายเลข 2 หมายถึง การเปลี่ยนผลัดแบบมีการชิงผลัด

หมายเลข 3 หมายถึง การเปลี่ยนผลัดแบบราบรื่น

หมายเลข 4 หมายถึง การเปลี่ยนผลัดแบบไม่ราบรื่น

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

ผู้สัมภาษณ์	ผู้ให้สัมภาษณ์	ระยะเวลาการหยุด(ms)	การจัดผลัด	บทบาท
	ยะแล้วแต่ว่า		1	
แต่ตอนแรกปฏิเสธก่อน			2	
ตอนแรก			1	
	ช่วงตอนแรกค้านปฏิเสธที่นู่นใช่มั้ยยะ		3	

ภาพที่ 3.4 ตัวอย่างการบันทึกข้อมูลจากการวิเคราะห์การจัดผลัด

การวิเคราะห์ว่า ที่ตำแหน่งการจัดผลัดหนึ่งๆนั้นเป็นของผู้ร่วมสนทนาคนใด คือ ของผู้สัมภาษณ์ (IR) หรือ ของผู้ให้สัมภาษณ์ (IE) จะพิจารณาจากมุมมองของคนดูเหตุการณ์ โดยจะพิจารณาว่า ณ ตำแหน่งการจัดผลัดหนึ่งๆนั้น ผู้ร่วมสนทนาที่มีบทบาทใดเป็นคนครองผลัด ผู้ร่วมสนทนาที่มีบทบาทใดเป็นคนเข้ารับผลัดในการเปลี่ยนผลัดแบบราบรื่นและการเปลี่ยนผลัดแบบไม่ราบรื่น และผู้ร่วมสนทนาคนใดเป็นคนเข้าชิงผลัด

3.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกลสัทศาสตร์ของการหยุดกับการจัดผลัดในการสนทนา

เนื่องจากงานวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะการหยุดในกรณีที่มีช่วงเงียบเชิงกลสัทศาสตร์ ดังนั้น การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกลสัทศาสตร์ของการหยุดกับการจัดผลัดจึงจะพิจารณาเฉพาะการหยุดที่มีช่วงเงียบเชิงกลสัทศาสตร์กับประเภทของการจัดผลัดในตำแหน่งที่เกิดการหยุดนั้นๆ โดยมีขั้นตอนการทำงานดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น

นำข้อมูลระยะเวลาการหยุดในการจัดผลัดประเภทต่างๆมาวิเคราะห์โดยวิธีการของสถิติพรรณนา(ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2532) คือ การวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางโดยใช้ค่าเฉลี่ย (average) การวัดการกระจายของข้อมูลโดยใช้ค่าพิสัย(range)และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2) เปรียบเทียบผลที่ได้จากการวิเคราะห์ขั้นที่ 1) โดยใช้สถิติอนุมานสำหรับทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ใช้โปรแกรม SPSS version 7.5.2 for Win95 มีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

   (1) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของหลายกลุ่มตัวอย่างโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (One - Way Analysis of Variance: One-Way ANOVA) การวิเคราะห์จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระยะเวลาการหยุดที่ใช้ในการจัดผลัดทั้ง 4 ประเภท และความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระยะเวลาการหยุดที่ใช้ในการจัดผลัดแต่ละประเภทของข้อมูลที่ศึกษา 4 กรณี

   (2) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน คือ บทบาทการเป็นผู้สัมภาษณ์(IR) และการเป็นผู้ให้สัมภาษณ์(IE) โดยสถิติ Independent - Samples T Test

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งแสดงลักษณะทางกลสัทศาสตร์ของการหยุดในการจัดผลัดประเภทต่างๆในการสนทนา ซึ่งใช้ข้อมูลจากสถานการณ์การสัมภาษณ์สด ที่ไม่ได้มีการจัดเตรียมมาก่อน และไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงวรรณามากกว่าการวิจัยเชิงทดลอง จึงจะให้ความสำคัญกับผลที่ได้จากสถิติเชิงวรรณา อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้นำสถิติเชิงอนุมานซึ่งเหมาะสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง หรือตัวอย่างที่ได้จากการวางแผนการทดลอง (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2532: 190) มาใช้ประกอบเพื่อเสริมข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยนี้